Werken met een reflectiescherm

Met een reflectiescherm kun je licht, of dat nu flitslicht of gewoon daglicht is, terug laten kaatsen naar je onderwerp. Op die manier kun je dingen die normaal in de schaduw zouden verdwijnen oplichten.

Ze hoeven relatief niet duur te zijn en ze zijn er in allerlei vormen en maten. Maar wat kun je er mee en hoe gebruik je ze op een goede manier?
Ik ga het je uitleggen.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Voordat ik het ga hebben over de soorten en vormen van reflectieschermen eerst uiteraard weer een klein stukje theorie. Omgaan met een reflectiescherm is echt niet lastig maar er zijn een paar dingetjes die je moet weten wil je er optimaal gebruik van maken.

De hoek

Het reflectiescherm is gemaakt om het lichten te laten.....
Reflecteren. Precies. Het is allemaal niet zo ingewikkeld toch?
Ander woord voor reflecteren is natuurlijk terugkaatsen. En om het licht terug te laten kaatsen moet je eerst wel snappen hoe het licht op je onderwerp komt. Als je dat niet doorhebt, dan kun je met een reflectiescherm ernaast gaan staan totdat je een ons weegt.

Een klein stukje natuurkunde; de hoek van inval is de hoek van uitval. Dit werkt zo op een biljart maar ook met licht. Licht uit een flitser, of van de zon of welke andere bron dan ook, zal met een bepaalde hoek op je reflectiescherm komen. En het zal vervolgens met dezelfde hoek het reflectiescherm weer verlaten. In een schema:

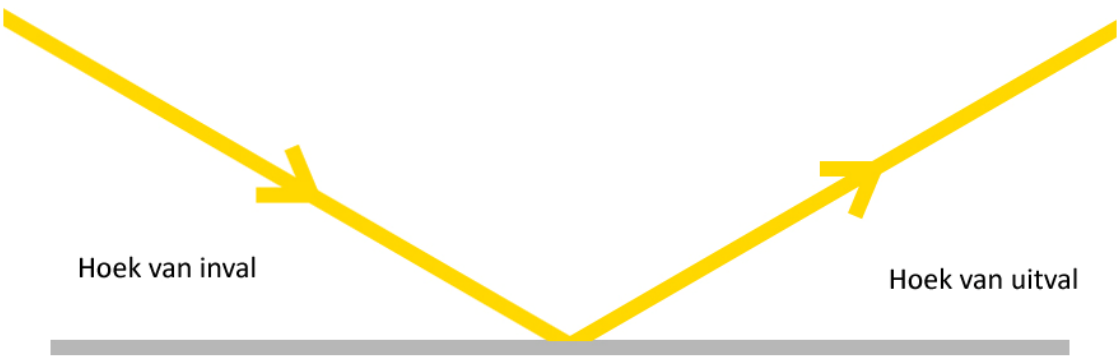

Je ziet links het licht aankomen. Als het in het midden het reflectiescherm raakt, dan weerkaatst het onder dezelfde hoek weer verder.
Dit is belangrijk om te weten omdat, als je niet de goede hoek hanteert met je reflectiescherm, al het gereflecteerde licht naast je onderwerp laat komen. Dan weerkaatst het nog steeds in het luchtledige en zie je daar niets van terug in je foto.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Drie voorbeelden om dat aan te duiden:

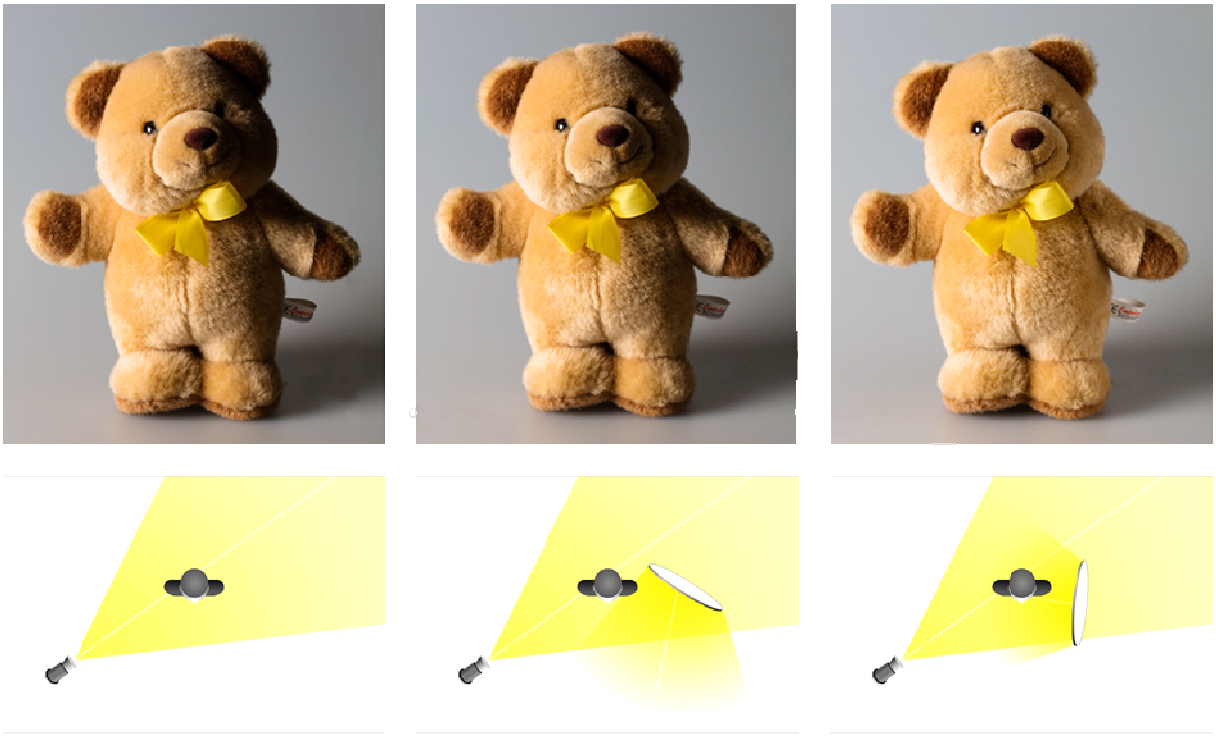

In de linker is er geen reflectiescherm gebruikt. In de middelste wel maar staat het richting de camera gericht. In ieder geval totaal niet op mijn model. In de rechter is het wel goed gedraaid en zie je dat ook terug in de foto.

Het is dus belangrijk dat je je reflectiescherm onder de goede hoek houdt. Hoe je dat makkelijk in de gaten hebt is niet zo lastig. Het voordeel van een reflectiescherm is dat je namelijk ziet wat je doet. Zeker met het licht buiten heb je meteen in de gaten of je reflectie terugvalt op je onderwerp of niet. En in de studio met flitsers kun je het goed zien met je instellicht.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

De afstand

Dan is er de mate van reflectie. Soms wil je veel licht teruggekaatst zien en soms net even genoeg om het een klein beetje invulling te geven. Dit doe je door middel van de afstand. Houd je je scherm dichterbij dan krijg je meer licht op je onderwerp dan dat je het verder weg houdt.
Dit komt omdat het licht in kracht afneemt. Van je flitser (of andere lichtbron) naar je onderwerp houd je een bepaalde intensiteit over. Als je licht voorbij je onderwerp gaat naar je reflectiescherm, dan neemt de intensiteit nog verder af. Als het dan van je reflectiescherm terug gaat naar je onderwerp neemt de intensiteit nog verder af.

Wederom een voorbeeld:

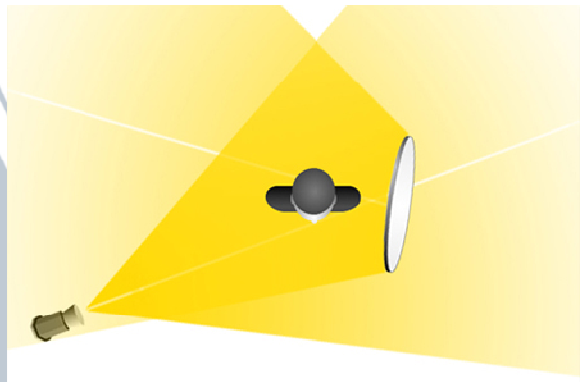

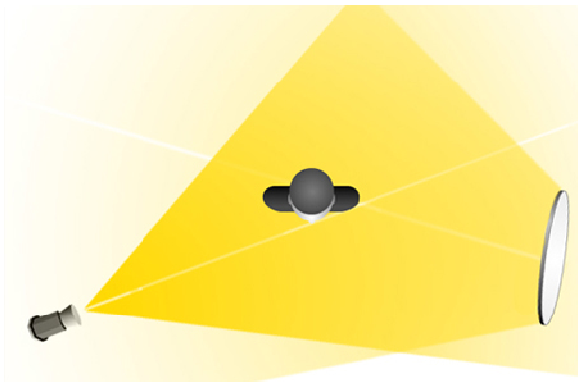

In de linkerfoto staat het reflectiescherm pal naast de beer. Net buiten het beeld natuurlijk. Op die manier krijg ik de meeste reflectie terug op de beer. In de rechterfoto staat het scherm veel verder weg en zie je dat het gereflecteerde licht minder is.

Of jij je scherm nu dichtbij moet houden of verder weg. Dat is jouw persoonlijke smaak. Maar net als bij de hoek; je kunt het ter plekke zien. Goed kijken wat je doet dus.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Verschillende soorten reflectieschermen

Reflectieschermen zijn er te kust en te keur. Er zijn ronde, vierkante, ovale, verzin het maar. Je kunt kant en klare kopen, schermen die je eerst in elkaar moet zetten of je kunt met enige creativiteit zelf iets maken. Je kunt het goedkoop houden, je kunt het duur maken. Het maakt het natuurlijk allemaal niet makkelijker.

De opvouwbare

Dit zijn misschien wel de meest bekende reflectieschermen. Ze zijn makkelijk te hanteren en makkelijk mee te nemen. De omtrek van het scherm is een soort veer. Hierdoor komt er een bepaalde spanning op het reflectiedoek te staan. En dat is weer prettig werken. Een strak gespannen reflectiescherm werkt beter dan een slap scherm.

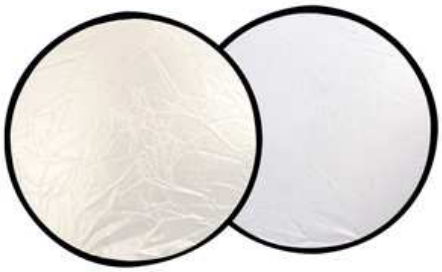

Ook heb je reflectieschermen met meerdere schermen in één. Er zijn schermen met 5 of zelfs 7 schermen in één. Door te ritsen kun je ze vervangen. Erg makkelijk en relatief goedkoop.

Met een vast frame

Deze zijn steviger dan de opvouwbare reflectieschermen. Vaak zijn ze demontabel waardoor ze ook nog wel makkelijk mee te nemen. Maar op locatie vergen ze iets meer werk om in elkaar te zetten. Even snel uitklappen is er niet bij. Ook deze schermen zijn er in allerlei formaten. Van handzaam tot meters groot.

Vergeleken met opvouwbare schermen zijn ze duurder en omslachtiger om op te zetten maar kwalitatief zijn ze vaak wel beter. Als je heel veel met reflectieschermen zou werken, dan is een scherm op een vast frame misschien wel het verstandigste.

Zelfbouw

Het klinkt ingewikkelder dan dat het is. Maar je kunt natuurlijk ook zelf iets in elkaar zetten. Een stuk piepschuim van de bouwmarkt doet al een hoop. Ook, bij kleinere dingen, kan een vel papier of een stuk karton al een wereld van verschil maken. Wist je bijvoorbeeld dat ik de foto's van de beer hierboven met een deksel van een witte kartonnen doos heb gemaakt?

Hiernaast zie je een voorbeeld van een zelfgemaakt reflectiescherm. Een witte plaat op een houten frame. Alles van de bouwmarkt. Kosten waren een paar tientjes. Aan de andere kant een zwart doek om juist niet te reflecteren.

Formaat

Ik vermelde het al eerder; reflectieschermen zijn in allerlei maten te koop. Van enkele decimeters in doorsnede tot meer dan een meter.

En natuurlijk kun je niet zomaar ieder formaat voor alles gebruiken.
Wanneer je een persoon van top tot teen wil bijlichten met een reflectiescherm zul je begrijpen dat

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

je niet uit de voeten kunt met een reflectiescherm van 30 centimeter. Je zult dan ook een scherm moeten hebben wat aansluit bij je onderwerp.

Over het algemeen is het wel dat hoe groter het scherm, hoe beter het is. Je hebt dan namelijk een groter oppervlak om mee te reflecteren. De vraag is of het praktisch is natuurlijk. Je kunt een scherm kopen van meer dan 2 x 2 meter maar als je dat ook moet gebruiken om een beetje licht te reflecteren bij een speelgoedauto.....

In dat geval van die speelgoedauto kun je waarschijnlijk wel met een stukje karton of papier vooruit. Maar ook een portretfoto van iemands gezicht invullen met een mega-groot reflectiescherm is wat overkill. Dan is een scherm van bijvoorbeeld 75 centimeter wel voldoende.
Ook is de afstand van toepassing. Met een klein scherm dichtbij kun je dezelfde reflectie maken als met een groot scherm verder weg. Wanneer ik een scherm van 50 centimeter bij iemands gezicht houd, dan geeft dat een bepaalde reflectie. Pak ik een groter scherm en ga ik verder weg staan, dan kan ik dezelfde reflectie krijgen. Andersom is dat weer niet mogelijk.

Verschillende kleuren

Naast de vorm en het formaat van het reflectiescherm is ook het soort materiaal van invloed op je foto. Reflectieschermen heb je in verschillende kleuren. Iedere kleur heeft zijn eigen eigenschappen. En dat heeft een reden: de reflectie van licht neemt de kleur aan van datgene wat het raakt. Wanneer zonlicht op een rode wand terecht komt en dan terugkaatst, dan gan je aan die kant een rode kleur licht erbij halen.

Ik som de verschillende kleuren van reflectieschermen even op:

Een zilveren reflectiescherm
Het geeft een neutraal startpunt. Zilverkleurig is goed om details uit te laten komen en geeft vaak de helderste reflectie. Het maakt het licht echter niet zachter dus als je buiten in fel zonlicht werkt, krijg je nog steeds hard licht terug wat je voor scherpe schaduwranden zorgt. Dit kan irritant zijn voor als je iemand portreteert, hij of zij krijgt opeens een hele berg licht erbij in het gezicht.

Een goudkleurig reflectiescherm
Brengt een warme tint met je reflectie mee. Qua reflecties is het ongeveer net zo hard als zilverkleurig maar omdat het oppervlak een beetje goudkleurig is, worden de tinten veel warmer. Het gereflecteerde licht neemt immers de kleur aan van wat het heeft geraakt; goud in dit geval. Daardoor krijg je veel warmer licht wat je reflecteert

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

FOTOJEROEN.NL

Een zebrakleurig reflectiescherm
Soms is die warme tint van een goudkleurig scherm veel te veel. Dan is er ook een alternatief; een mix van goudkleurig en zilverkleurig in een zig-zag-patroon. Zouden het rechte strepen zijn dan ga je dat terugzien in de je reflectie. Door zilver en goud te mixen krijg je een niet al te warme tint maar ook niet de kille reflectie van zilver. Dit werkt buiten in het najaarszonnetje best mooi.

Een wit reflectiescherm
Zorgt voor een reflectie die zachter is dan bijvoorbeeld van zilverkleurig. Het licht word meer verspreid en daardoor worden schaduwranden ook zachter. Natuurlijk kun je een mooi reflectiescherm kopen voor een witte reflectie maar bedenk dat een hele hoop witte dingen ook al goed genoeg zijn. Bijvoorbeeld piepschuim platen van de bouwmarkt werken ook ideaal.

Een blauw reflectiescherm
Niet zozeer om te reflecteren maar meer als een stukje achtergrond. Het is een kleur die vaak niet voorbij komt in het dagelijks leven en daardoor kun je, wanneer je dit als achtergrond gebruikt, dit vrij makkelijk vervangen door iets anders. Het staat dan ook bekend als chroma-key, in dit geval chroma-blauw.

Een groen reflectiescherm
Net als blauw is het groen ook bedoeld om als chroma-key te werken. Groen is een alternatief voor als er veel blauw in je onderwerp voorkomt.

Een zwart reflectiescherm
Zwart reflecteert natuurlijk voor geen meter. En dat is juist ook de kracht. Het voorkomt juist reflectie waar je dat niet wilt. Van een gekleurde muur of het gras bijvoorbeeld. Reflectie via gekleurde oppervlakten kunnen een rare kleurzweem in je foto erbij brengen. Juist zwart kan je dan helpen om dat te voorkomen.

Een doorzichtig reflectiescherm

Niet zozeer bedoeld voor reflectie maar meer om het licht wat minder hard te maken. Wat meer verspreid. Het heet officieel dan ook een diffusiepaneel. Je zou het bij iemand zijn gezicht kunnen houden als ie in de volle zon staat om het zonlicht wat te temperen.
Of juist weer voor een flitser houden om het licht zo egaler te kunnen verspreiden.
Om even verschillen aan te halen een keer voorbeeldfoto's met een alternatief model.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Van links naar rechts, geen reflectiescherm, een wit reflectiescherm, een zilveren reflectiescherm en de meeste rechtse is met een gouden reflectiescherm.

Vooral bij het gouden reflectiescherm zie je goed wat er gebeurd. Het licht wat op het reflectiescherm komt neemt door de kleur van het scherm ook een gelige kleur aan. Ik reflecteer dus een andere kleur licht terug dan dat er in eerste instantie op mijn model valt.

Accessoires

Voor reflectieschermen zijn verschillende accessoires te koop.

Zo is er een oplossing waarbij je je reflectiescherm vast kunt zetten aan een statief; de reflectiescherm-houder, zie ook de foto hiernaast. Een makkelijk accessoire wat eigenlijk wel in je assortiment moet zitten als je regelmatig met schermen werkt. Je hebt ze vaak toch op plekken nodig waar jij zelf niet als fotograaf staat. Een tweede persoon die het scherm vasthoud is erg handig maar ook niet altijd in de buurt. Een houder geeft je de gelegenheid om je scherm op een vaste plek te zetten in een stand dat ie ook goed werkt.

Ook zijn er accessoires te koop waarmee je je reportageflitser met een beugel voor je reflectiescherm kan zetten. Op die manier krijg je, en zeker nog makkelijk te hanteren op locatie, een grotere lichtbron dan een flitser rechtstreeks op je onderwerp.

Tevens zijn er nog tal van andere accessoires te koop zoals "booms" (een soort paal waarmee je het scherm verder van je af kunt houden) of accessoires die je de gelegenheid geven om er een flitser voor te zetten. Je flitser flitst dan terug in je reflectiescherm en verspreid zo het licht van je flitser.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl